ڕۆژاڤا: نمونەیەکی بەرجەستە بۆ ئیکۆلۆژیای کۆمەڵایەتی؟ … و: گۆران عەبدوڵڵا

ئەم نووسینە لەلایەن دەستەی: جارێکی تر ڕۆژئاڤا سەوز هەڵەگەڕێنن – Make Rojava Green Again ەوە نووسراوە.

لە ٢٠١١ لە چوار چێوەی بەهاری عەرەبیدا، شەڕی سیڤیل لە سوریا دەستیپێکرد، ئەمە بووبە هاندەرێك کە گروپە جۆراوجۆرە چەکدارەکان بێنە ئەو ناوچەیە بۆ شەڕکردن دژی ڕژێمی ئەسەد.
دەستبەجێ زۆرینەی کوردەکان هاوپەیمانییەکیان دروستکرد بە سەرکردایەتی یەکینەکانی پاراستنی گەل (YPG)، هەروەها لایەنەکانی تریش وەك عەرەب، ئاشوری و تورکمانەکان تێیدا بەشداربوون و ناوچەیەکی خۆبەڕێوەبردنیان لە باکوری سوریا (ڕۆژئاڤا) دامەزراند، پاش نووسینەوەی دەستورێکی نوێ، لەساڵی ٢٠١٦ یەکێتی دیموکراتی لە باکوری سوریا یان دامەزراند.

لە ساڵەکانی دوواییدا گرنگییەکی نێودەوڵەتی زۆر درا بە ڕۆژئاڤا، ئەمەش بۆ ئەو ڕۆڵە یەکلاکەرەوەیە دەگەڕێتەوە کە هێزەکانی (YPG) و یەکینەکانی پاراستنی ژنان (YPJ) بینیان لە بەرانبەر گروپە فاشستە تیرۆریستییەکانی داعش دا، کە توانیان مەتر بە مەتر و شار بە شار لە سوریا و عێراقدا سنوورێکی تەواو بۆ هێزە تیرۆریستییەکانی داعش دابنێن لە سەرەتاکانی ٢٠١٩دا.

لەگەڵ ئەوەشدا میدیای ڕۆژئاوا ژمارەیەکی زۆر کەمیان گرنگییان بەم پرۆژە شۆڕشگێڕانەیەدا کە لە ڕۆژئاڤادا دەچێتە ڕێوە. لە ساڵی ٢٠١٢ وە شێوەیەکی نوێ لە بەڕێوەبردنی کۆمەڵگە دامەزرێنراوە کە دوورە لە سەنتراڵیزمی دەوڵەتییەوە و لەسەر بنەماکانی ئازادی ژن و دیموکراتی و ئیکۆلۆجی کاردەکەن. ئەم شێوە کارکردنەش لە ڕووی ئایدیۆلۆژییەوە پشت بەستووە بە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازانەی کورد و تێزەکانی سەرکردە عەبدوڵڵا ئۆجەلان.
ئەم نموونە بەرجەستەیە کە خاوەنی دامودەزگا سۆشیالیستییەکانە سەرچاوەیەکە بۆ ئیلهام و هیوا، سەرباری ئەوانە ڕۆژئاڤا نیشانی دا کۆمەڵگەیەکی تر دەکرێت بونی هەبێت!

کۆمۆنەی نێودەوڵەتی ڕۆژئاوا

کۆمۆنەی نێودەوڵەتی ڕۆژئاڤا لە ساڵی ٢٠١٧ لەسەر دەستی نێونەتەوەییەکان لەسەرانسەری جیهانەوە هاتە درووستکردن بە پشتیوانی بزووتنەوەی گەنجانی ڕۆژئاڤا (YCR/YJC). ئامانج لە درووستکردنی ئەم ناوەندە گۆڕینەوەی زانیاری و توانایی و ئەزمونەکانە لە ڕوانگەیەکی نێودەوڵەتییەوە، هەروەها پشتیوانیکردنی شۆڕشی ڕۆژئاڤایە. کۆمۆنە کار ئاسانی دەکات بۆ تێکەڵاوکردنی (Integration) چالاکوانە بیانێکان لە گەڵ کۆمەڵگەدا. یەکەم هەنگاویشی لەو بوارەدا درووستکردنی یەکەمین ئەکادیمیای نێودەوڵەتی بوو بە ناوی گیانبەختکردوو (هێلین قەرەچوغی)ەوە کە خەڵکی بەریتانیایەو لە ڕیزەکانی YPJ گیانیبەختکرد. لەو کاتەوە زۆرێك لە کەسانی بیانی کۆرسی ڕاهێنانیان بینیوە و بەشداربوون لە زۆرێك لە پڕۆژەکانی ڕۆژئاڤادا.

کۆمۆنەکان دامەزرێندران وەك پڕۆژەیەکی ژیانی کۆمەڵایەتی لەگەڵ جەختکردنەسەر لایەنی ئیکۆڵۆجی، هەروەها جەغت دەکاتەوە سەر ئەوەی کە دەبێت ئەکادیمیایەك بێت بۆ ڕاهێنانی کەسە نێونەتەوەییەکان و خەڵکی ڕۆژئاڤا سەبارەت بە ژینگەپارێزی، ئەمە لەخۆیدا تاقیگەیەکە بۆ درووستکردنی کۆمەڵگەیەکی ژینگە پارێز.
لە کۆتاییدا کۆمۆنە هەڵمەتێکی دەستپێکرد لە ژێر ناوی (جارێکی تر ڕۆژئاڤا سەوزهەڵبگەڕێنن) بەهاوبەشی لەگەڵ کۆمۆنەی جەزیرە (یەکێکە لە سێ کانتۆنەکانی ڕۆژئاڤا: جەزیرە، کۆبانی و عەفرین).
ئامانج لە هەڵمەتەکە چارەسەرکردنی ئەو کێشانەیە کە ڕووبەڕوی شۆڕش دەبێتەوە، وەکوو: کەمی ئاو، بوونە بیابانبون و پشت بەستن بە نەوت.

The Make Rojava Green Again campaign

هەڵمەتی جارێکی تر ڕۆژئاڤا سەوزهەڵبگەڕێنن، لەسەرەتادا پڕۆژەیەکی کۆمەڵێك هەڵسوڕاوی بیانی بوو. ئەمڕۆ، لەسەرانسەری جیهان بڵاوبۆتەوەو چەندین لقی ناوخۆییان هەیە لە وڵاتەکاندا وەکوو: ئینگلتەرا، ئەڵمانیا، سویسرا، ئسپانیا و ئیتاڵیا و چەندین وڵاتی تریش. لەگەڵ تێپەڕبوونی کاتدا ئامانجەکانی خۆی فراوانتر کردووە، بەڵام سێ ئامانجی سەرەکی هەڵمەتەکە ئاراستەدەکات.

ئامانجی یەکەم لە بنیاتنانی ئەکادیمیای نێودەوڵەتی ڕۆژئاڤا، ئاراستەکردنی ڕەوشتی ژینگە پارێزی بوو، هەروەها ببێتە نمونەیەکی بەرچاو بۆ بردنە پێشەوەی پڕۆژە کۆمەڵایەتێکانی تر بەگشتی. بەدڵنیاییەوە پڕۆژەیەکی وەکوو ئەمە پڕۆژەیەکی درێژ خایەنە، تا ئێستاش بەردەوامی هەیە. ساختمانی بەشە جۆراوجۆرەکانی ئەکادیمێکە

تەواو بووەو بە کردەوە دەستکراوە بە وتنەوەی خولی فێرکاری بۆ کەسانی بیانی. لەگەڵ خەڵکی ڕۆژئاڤاش فێرکەس دەکرێتەسەر هۆشیاری ژینگەیی بە مەبەستی بنیاتنانی کۆمەڵگەیەکی ژینگەپارێز.

ئامانجی دووەمی هەڵمەتەکە پشتیوانی کردنی پرۆژە ژینگەییەکانی کانتۆنی جەزیرەیە، لەگەڵ جەختکردنەوە سەر چاندنەوەی دار و بنیاتنانی نەمامگەیەکی هەرەوەزی وەك بەشێك لە ئەکادیمیای نێودەوڵەتی. پێش ئێمەش شتێگە هەبوو، بەڵام پاشتر لە شار و دەورووبەرمان نەمامگەی زۆرتر کرانەوە، کە ئیتر نەمامگەکەی ئێمە پێویستی بە درێژەدان نەبوو، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئێمە بەردەوام دەبین لە یارمەتی و پشتیوانی لە ڕووی مادی و عەمەلییەوە بۆ پارێزگاریکردنی سروشتی حەیاکە کە تەنها ناوچەیە بەسروشتی خۆی ماوەتەوە. چاندنەوەی دار لەو ناوچەیە تا ئێستاش درێژەی هەیە.

ئامانجی کۆتای وەدەستهێنانی ئیمکاناتی مادی و مەعنەوییە بۆ پرۆژەکانی ئێستا و داهاتوو بۆ ناوچە خۆجێیە دیموکراتێکان، هەروەها گۆڕینەوەی زانیاری لەگەڵ چالاکوانان و زانایان و شارەزایان لە کۆمیتەو لیژنەکانی ڕۆژئاڤا و درێژە پێدانی دۆدگەیەکی درێژ مەودا لە باکوری یەکگرتوویی سوریای ژینگەیی.
لەڕاستیدا ڕۆژئاڤا کەموکورتی بەرچاوی هەیە لەبواری ئەندازیاریدا لە هەموو بوارەکاندا، بۆیە ئامانجمان پەیوەندیکردن و بانگێشتکردنی خەڵکانی شارەزایە لە سەرتاسەری جیهاندا بۆ یارمەتیدانی ئەم کۆمەڵگە ژینگەییە.
لە ئێستادا هاوکاری دەکەین لەگەڵ زۆرێك لە شارەکاندا وەکوو دێرك و کۆبانی لەسەر بابەتی جۆراوجۆر لە ناویاندا چاندنی دار لە شارەکاندا، هەروەها پرۆژەی دووبارە بەکاربردنەوە. لە ئێستاشدا کار لەسەر پرۆژەی دەستەبەرکردنی ئاوی پاك دەکەین.

فەلسەفەمان

وەکوو لەسەرەوە ئاماژەمان پێدا، بەشێکی زۆر لە هەڵمەتەکەمان کۆمەککردنی پرۆژەکانی ڕۆژئاڤایە لە ڕووی مادی و کارکردنەوە بە ڕۆحێکی هاوپشتی جیهانییەوە. بەڵام کارەکانمان لێرەدا ناوەستێت: ئێمە دەمانەوێت ئەم ئایدیۆلۆژیایە لەدەرەوەی ڕۆژئاڤاش گەشە پێبدەین.

ژینگە- لەگەڵ دیموکراتیەتی کۆنفیدراڵی و ئازادی ژن، کاکڵەی بنەڕەتی شۆڕشی ڕۆژئاڤایە.

وەکوو لە کتێبەکەمان – جارێکی تر ڕۆژئاڤا سەوزهەڵبگەڕێنن -کە لەم ساڵدا بە زمانی جۆراوجۆر بڵاوبووەوە، ئێمە بڕوامان وایە کەسانی دابڕاو لە سروشت، لە خودی خۆشیان گۆشەگیردەبن و لەدواجاردا خۆشیان وێران دەکەن. ئاماجی ئێمە "ئافراندنی وشیارییەکی نوێگەر و یەکگرتتنەوەیەکی رووناکبیریانەیە بەرەو کۆمەڵگەیەکی سروشتی و خۆزایی " (عەبدوڵڵا ئۆجەلان).

ئەوەی لە ڕۆژئاڤا دەگوزەرێت لەوە زیاترە تەنها پارێزگاریکردن بێت لە ژینگە لە ڕێگەی دانانی سنوورێك بۆ ئەو زیانانەی کە پێیگەشتووە، بەڵکو پەیوەندە بە درووستکردنی هاوکێشەیەك لە نێوان سروشت و خەڵکدا.

بۆگەشتن بەم ئامانجە، کارەکانمان ئەنجام دەدەین لەسەر بنەمای پرەنسیپی ژینگەو کۆمەڵگە، ئەمە تیۆرێکی کەسایەتی ئازادیخواز مۆرای بۆکچینە و پاشتریش عەبدوڵڵا ئۆجەلان هەستا بە دەوڵەمەندکردنی. مەبەستی بنەڕەتیش لەمەدا ئەوەیە، کەوا سەرمایەداری مۆدێرنەتە هۆکارە بۆ خراپکردنی ژینگەو قەیرانە ژینگەییەکان، ئەمدۆخە شان بەشانی زوڵم و چەوسانەوەی خەڵك درێژەی هەیە. سەرباری ئەمانەش ئەقڵییەتی بێسنووری قازانج پەرستی ئەم ئەستێرەیەمانی نزیك کردۆتەوە لە کەناری لە ناوچوون و تێکڕای کۆمەڵگەی بەشەری لەبەرانبەر شەڕ و برسێتی و کێشە کۆمەڵایەتیەکان داناوە.

بۆ زاڵبوون بەسەر ئەم ئەزمەیەی سەرمایەداریدا، کۆمەڵگەی ژینگە پارێز داواکاری بنیاتنانی کۆمەڵگەیەکی سیاسی و مۆراڵیە بۆ نوێکردنەوەی پەیوەندیەکانی ئینسان بە سروشتەوە وەك بەشێکی دانەبڕاو.

ئاشتبونەوەی ئینسان لەگەڵ سروشتدا، بەدەستهەڵگرتن لە زوڵم وچەوسانەوەو خۆسەپاندن بەسەر سروشتدا دەستپێدەکات: دەبێت دەستهەڵگرین لەو ڕوانگەیەمان کە سەیری سروشت دەکەین وەك بێگیان و سەرچاوەیەکی هەمیشەیی. تێڕوانینی خۆمان کورتدەکەینەوە لە چەند وشەیەکی مۆری بۆکچیندا:

پەیامی کۆمەڵگەی ژینگە پارێز تەنها کۆمەڵگەیەکی بێچین و هێستیاری پلێداری نییە، بەڵکوو جێگیرکردنی ڕەوشتێکە کە تێدا مرۆڤ دەخرێتەوە جیهانە سروشتێکەی خۆی و بە ئاگایانەیەکی تەواوەوە هەڵسوکەوت لەگەڵ چونە پێشەوەی کۆمەڵگەو سروشت دەکات.

ئێمە بڕوامان وایە گۆڕانکاری لە هەموو جیهاندا ڕوودەدات و بونی کۆمەڵگەیەکی ژینگە پارێز دەکرێت بونی هەبێت.

ئێمە لێرە لە ڕۆژئاڤا، کار بۆ وەلاتانی ناکۆکییەکان دەکەین و هەوڵ

بۆ بنیاتنانی کۆمەڵگەیەکی دیموکراتی نوێ، ژنانە و ژینگە پارێز دەدەین، هەوڵی بڵاوکردنەوەی ئایدیۆلۆجییەکەی دەدەین تا ئەو جێگایەی بەسوود بگەڕێتەوە بۆ ئینسان لە هەموو جێگەیەك.

و: گۆران عەبدوڵڵا
٢٠١٩\٨\٢٧

سەرچاوە:

[Climate & Capitalism]

بەڕێز وەزیری پەروەردە، دەڵێت "ئێمە خزمەتکاری خەڵکین" ... جیهاد موحەمەد

لە ڕاستیدا ئەم قسە ئاواز مۆسیقییە زۆربەی زۆری بەرپرسەکان چەند بارەی دەکەنەوە، لە چاوپێکەوتن و نووسین و پەیقەکانیاندا، هەموویان وەک یەک دەیڵێنەوە!
با پرسیارێک لە بەڕێزیان بکەین، بە ڕاست تەنها خۆماندووکردن و دڵسۆزیی و خزمەتکاریی بەسە بۆ گەشەی پەروەردە؟ یان بۆ گەشەی هەرچ سەکتەرێکی تر؟
ئەمەی خوارەوە وەڵامی منە بۆ ئەم پرسیارە، بۆ بەڕێزیشیان نازانم چۆن وەڵام دەداتەوە!
ئەزانم ئەم وەزیرە بەڕێزە نیەتی وایە، کە خۆی ماندوو بکات، لە دەستپێکیشدا وەک وەزیری بازرگانی و وەزیری کشتوکاڵ ئەم پەیمانەیان داوە و دەستیشیان پێ کردووە. ئەم دەستپێکردن و پەیمانە، کارێکی زۆر باشە، لەوەش باشتر نیە تەکەیانە.
لێرەدا قسەم لەسەر هەموو وەزیرەکانە بە گشتی و بە تایبەتی وەزیری پەروەردە. پەروەردە سەکتەرێکە، لەو سەکتەرانەی کە زۆر بەربڵاو و گرنگ و بە بایەخە، بە گوێرەی قسەی زۆربەی پەروەردەناسان و زانا پەروەردەییەکان، پەروەردە بنەما و بناغەی گەشەی هەموو سەکتەرەکانی ژیانی خەڵکە بە گشتی، بناغەی گۆرانکارییەکانە، وەک

دەڵێن، پەروەردە واتا ئابووری، واتا کۆمەڵگە، واتا شۆڕشی کۆمەڵایەتی و .. هتد.
هەرچ شۆڕشێک لە دنیادا، کە بە پڕۆسەی سروشتی خۆیدا تێپەڕیوە، ئەگەر پەروەردەیەکی شۆرشگێرانە، وەک تیۆریا لە پشتەوەی نەبوو بێت، لە سەدا سەد ئەو شۆرشە ئەگەر گەشتبێتیش بە ئامانجی خۆی، لە دواجاردا وەک کودەتایەک وا بووە، هیچ گۆڕانکاریەکی لە عەقڵیەت و کولتووری گشتی خەڵکدا بە دروست نەکراوە، چونکە پەروەردەی شۆڕشگێرانە لە خودی شۆرشەکە گرنگتر و بەبایەخترە.
پەروەردە، ڕاستەوخۆ پەیوەندی بە جیهانبینی و سیاسەتی دەسەڵاتی سیاسی و حوکمڕانەکانەوە هەیە. پەروەردە بە هیچ جۆرێک بێلایەن نییە، بەڵکو ڕاستەخۆ لایەنداری دەکات، جیهانبینیی و سیاسەتی دەسەڵاتە حکومڕانەکە هەرچی بێت، پەروەردەش هەمان ئاراستە دەگرێتە بەر و گوزارشت لە هەمان جیهانبینی و سیاسەتی حوکمڕانان دەکات.
ئەگەر ئەو جیهانبینییە، جیهانبینییەکی ئایدۆلۆجیانەی دۆگمایی بێت، ئەوە پەروەردەش بە هەمان شێوە ئەبێت هەمان ئاراستەی ئەو جیهانبینییە دۆگماییە وەربگرێت، دەنا ناکۆک دەردەچێت و دەسەڵاتیش ئەم ناکۆکییە قبووڵ ناکات. ئەگەر جیهانبینیە حوکمڕانییەکە، جیهانبینییەکی هاوچەرخانە و دیموکراتیانە بێت، ئەوە بە دڵنیاییەوە پەروەردەش هەمان ئاراستەی دیموکراتیانە دەگرێە بەر.
ئەوەی تا ئێستا لە ئارادایە، لە کوردستان و عێراقدا، سیاسەتی حوکمڕانان، سیاسەتێکی نادادپەروەر و نا یەکسانە، سیاسەتێکی نادیموکراتە، ئەگەر بە ڕاستی تێگەیشتبێتین لەوەی کە دیموکراتیەت بە قسە و دروشمبازی نابێت، بەڵکو لە پراکتیزەکردنیدا دەردەکەوێت، ئەوە بە ئاسانی تێدەگەین لەوەی کە دەسەڵاتی حوکمڕانانی کوردستان دەسەڵاتێکی نادیموکراتە.
تا ئێستاش سیستمی پەروەردەی کوردستان، ئەو سیستمەیە، کە مامۆستا هەموو شتە و فێرخواز گوێگرێکی ملکەچە بە مامۆستا و فێرگە و سیستمی پەروەردە. ئەم ملکەچییەی فێرخواز بە مامۆستا و سیستمی فێرگە و پەروەردە گشتییەکە، لە جیهانبینییەکەوە هاتۆتە ئاراوە، کە دەسەڵات لە هەرچ شوێنێکدا بێت، قسەی یەکەم و زانینی یەکەم و عەقڵی یەکەم هی دەسەڵاتە، گوێگرانیش هیچی وایان بۆ نامێنێتەوە جگە لە سەرلەقاندن.
کەواتا بەڕێز وەزیری پەروەردە، ئەوە ڕاستە تۆ خۆت ماندوو دەکەیت، ئەوە ڕاستە گوێ لە مامۆستایان دەگریت و لە دەیان گروپی مامۆستایاندا بەشداری دەکەیت، ئەوە ڕاستە بەیانی تا دوا نیوەڕۆ و هەندێک لە کاتەکانی پشووکانیشت تەرخان دەکەیت بۆ گوێگرتن و سکاڵای مامۆستایان، بەڵام هەموو ئەمانە لەوەدا کورت دەبێتەوە، کە

بەڕێزت دڵسۆزیی بنوێنیت بۆ هەمان سیستمی پەروەردە نەریتییەکە، بۆ هەمان سیستمی پەروەردە نادیموکراتیەکە. بۆیە من وەک هاوڵاتیەک بە تۆی بەڕیز دەڵێم، ئەگەر دەتەوێت خزمەتێک بکەیت کە جێگە پەنجەت دیار بێت لە ماوەی چوار ساڵی وەزیریتدا، هەوڵ بدە پەروەردە بکەیت بە سیستمێکی عەقڵانی و دیموکراتی، پەروەردەیەکی دادپەروەرانە و یەکسانە جێبەجێ بکە. ئەوسا ماندووبوونەکەت، هەو□□ک□انت، دڵسۆزیەکانت، خزمەتکاریەکەت لە چەندین ڕەهەندەوە دەردی□ک□وێت و مێژوویەکی جوان بۆ خۆت تۆمار دەکەیت.

جیهاد موحەمەد

٢٧/٠٨٢٠١٩

لە سەر سەکۆی چاوەڕوانی … سەرهەنگ خامۆش

کەتۆ هاتیت
هێشتا پاساری□کانی موحیبەت
لە خەو هەڵنەستابوون
کات خەریکی هۆنینەوەی
حەیرانێکی دیکە بوو بۆ زەمەن…

کە تۆ هاتیت
کەنار ماڵئاوایی لەخۆر دەکرد
شەقامەکان خاڵی بوون لە چاوەڕوانی
شار تازە باوەشکی دەدا…

کەتۆ هاتیت
من دەمێک بوو چاوەکانم
لەم تولە ڕێگایەی دەڕوانی
کە لەبەردەم دەرگای دڵی مندا
تەواو دەبوو…

کە تۆ هاتیت

لەمن زێتر
هیچ شتێک وەئاگا نەبوو
لەسەر سەکۆی چاوەڕوانی
هەر خەریکی ژماردنی چرکەکان بووم…

کە تۆ هاتیت
هەر وەک گزنگ لە پەنجەرەی
هەموو ماڵێکدا چویتە ژوورەوە
سڵاوێکت لە هەموو
کوچەو کۆڵانەکانی شار کرد
من نەبێت…

بەشی هیچ شتێ ناکەم … نەوزاد بەندی

ئیتر
بەشی هیچ شتێ ناکەم
جێی هیچم تیا نابنەوە

لەبیرم چوون
هەموو ئەو کارەساتانەی
ئەمووت بیرم ناچنەوە ..

کرانەوە و
هیچیشیان تیا بەسەر نەبوو
ئەو دەرگا و پەنجەرانەی کە
ئەمووت هەرگیز ناکرێنەوە..

گەڕانەوە و
هیچیشیان تیا بەستە نەبوو
هەموو ئەو شتە وونانەی
ئەمووت قەت ناگەڕێنەوە ..

ئێستا
لە ناوەڕاستی ڕێ
جار جار ئاوڕ ئەدەمەوە ..
ئەڵێم
نەک
ئەو
ل□ پڕ
گەڕا بێ
بە دواما ..
وەسڵی ئەو سەرانە و
باجە لەسەر خۆم پڕ ئەکەمەوە

باجی کورد بوون
باجی لە عێراقا سڕ بوون
باجی لە عێراقا پیر بوون

نەوزاد بەندی

نوسینە فەلسەفیەکانی خانمێکی کورد دۆکیومەنت کران

بۆ یەکەم جارە کە نوسین و بیرکردنەوەی فەلسەفەی فەرمی/فۆرماڵ و ئەکادیمی ژنێکی کورد، د. ساماڵ مانیی، بە زمانی کوردی لە دوو کتێبی ‘هەگبەی زانین ی یەکەم’ و ‘هەگبەی زانین ی دووەم’ دا لە بازنەی فەلسەفەدا دۆکیومەنت بکرێت و بەمەش بناسێنرێت وەک فەلسەفەی فەرمی / فۆرماڵی ئەکادیمی ژنێکی کورد بە زمانی کوردی. هەردوو کتێبی هەگبەی زانین کە پارساڵ لە هەرێم(عێراق) و ئەمساڵ لە ڕۆژهەڵات (ئێران) بڵاوکرانەوە، بە دیجیتال خراونەتە بەرچاوی بازنەی فەلسەفەی جیهانی تاوەکو لە ناو زانکۆکانی جیهاندا لە کەنەدا و ئەمەریکا و ئۆستورالیا و ئەورۆپا و بەریتانیادا ببینرێت و پێبزانرێت.

بە دۆکیومەنت و بە دیجیتاڵ کردنی کتێب و نوسینە فەلسەفیە فۆرماڵە

ئەکادیمیەکان واتە تەمارکردنیانە لە ناو مێژووی بیرکردنەوە فەلسەفیەکاندا و لەناو فەیلەسوفەکاندا، ئەم هەوڵە ماوەی بیست ساڵە لە لایەن دەزگا و سەنتەرە فەلسەفیە جیهانیەکانەوە ئیشی بۆدەکەن ولە ئێستادا بە تەواوی جێگەی خۆی سەقامگیر کردوە لەناو بازنەی فەلسەفیدا. د. سامە مانیی نوسین و بیرکردنەوە فەلسەفیەکانی بە زمانی ئینگلیزیش هەر بە هەمان شێوە دەکیومێنت و بە دیجیتاڵ کراون.
ئەو سەنتەرانەی بە ئەم کارە دروست بوون وئەوانەشی کە دەزگای پاڵپشتن، بریتین لە: سەنتەری بە دیجیتاڵ کردنی بیرکردنەوە فەلسەفیەکان (جیهانی)، سەنتەری دەکیومێنتکردنی بیرکردنەوە فەلسەفیەکان (جیهانی)، سەنتەری ئارکایف کردنی بیرکردنەوە فەلسەفیەکان (جیهانی)، کۆکردنەوەی نوسینە فەلسەفیەکان (لە ئەستورالیا و دواتر بوو بە جیهانی) ، فاوندەیشنی بیرکردنەوە فەلسەفیەکان (ئەمەریکا)، ئینستیوتی خوێندنی باڵای فەلسەفە (بەریتانیا)، زانکۆی ڕۆژئاوای کەنەدا(وەاتی کەنەدا).

هەموو ئەم دەزگایانە پێکەوە ئیشدەکەن بە ئەوەی بیرکردنەوە ئەکادیمیە فەلسەفیەکان بە دیجتاڵ و دەکیومێنت بکەن، لە لایەکەوە بە ئەوەی فەیلەسوفە ئینگلیزی زمانەکان بە ئاگابن لە بیرکردنەوە فەلسەفیەکانی یەکتری لەمسەر و ئەوسەری جیهاندا و ئیشە فەلسەفیەکانی یەکتری ببینن و دیبەیت و ڕاگۆڕینەوە بکەن لەناو خۆیاندا، لەلاکەیترەوە بە ئەوەی خوێندکارانی فەلسەفە لە زانکۆکانی ئینگلیزی زمان سوود لەو نوسین و بیرکردنەوە فەلسەفیانە وەربگرن بە خوێندن و لە لێکۆڵینەوەکانیاندا بەهەند بگیرێن و ئیشیان لەسەر بکەن.
ئەم دەزگایانە پێکەوە تا ئێستا: (دوو سەد و سی هەزار) فەیلەسوفیان کۆکردۆتەوە لە ڕێی بیرکردنەوە فەلسەفیەکانیانەوە، هەروەها (دووملیۆن و سێ سەد و هەشتا و هەشت هەزار) بیرکردنەوەی فەلسەفەی ئەکادیمییان بە زمانی ئینگلیزی ئارکایف و ئیندێکس کردوە، لە ناو نزیکەی (شەش سەد) کاتیگۆری جیا جیای ناو بواری فەلسەفەدا. هەموو ئەمانە، وەکو دەکیومێنت بە دیجیتاڵیان کراون و دەپارێزرێن و دەخرێنە بەردەستی فەیلەسوفەکان و خوێندکارانی فەلسەفە لە زانکۆکان دا و دەبنە مێژووی بیرکردنەوە فەلسەفیەکانەوە.

د. سامە مانیی لە دایکبووی سیاسیکاری شەستەکانی ناو شاری سلێمانی و باوکێکی نیشتیمانپەروەر لە باشوری کوردستان لەدایک

بووە و گەورە بووە، هەرلەوێ خۆی بووە بە سیاسیکار و وەکو ژنێکی تەنیا لە شاخ پێشمەرگەی پێش ڕاپ□ین بووە، لەدوا ناوەندی هەشتاکاندا بووە بە پەنابەر لە بەریتانیا و لەهەمان کاتدا چەند ساڵێک کارمەندی هاوکاریکردنی پەنابەران بوو لەوێ، دواتر وەرگێڕ بووە و لەهەمان کاتدا مێژووی نوێی هونەر و نوسینی تێکستی شانۆیی و ڕۆژنامەگەریی و بەڕێوەبردنی خوێندوە . لە ١٩٩٣وە بووە بە خوێندکاری فەلسەفە لە زانکۆی لەندەن و بەتەواوی ژیان وکاتی خۆی تەرخان کردوە بۆ فەلسەفە و هەر لەوێ بەکالۆریۆس و ماستەری بەدەست هێناوە، دواتر بۆ فراوانکردنی زەمینەی تێگەیشتن و بیرکردنەوە فەلسەفیەکانی ڕوویکردۆتە ئەورۆپا و لەوێ دکتۆرای لە فەلسەفەدا بەدەست هێناوە.

د. مانیی نوسەر و مامۆستا و لێکۆڵەری فەلسەفەیە، ئەندامی هەمیشەیی کۆمەڵەی فەیلەسوفەکانی بەریتانیا یە، ئەندامی کۆمەڵەی ژنە فەیلەسوفەکانی بەریتانیا یە، ئەندامی ئینستیتوتی خوێندنی باڵای فەلسەفەیە لە بەریتانیا، ئەندامی کۆمەڵگەی دیجیتاڵی فەیلەسوفەکانە.

کۆنگرە، مۆتەکەی پارتی کوردی … شاخەوان سەنگاوی

ئەگەر بە شێوەیەکی زانستی خوێندنەوە بۆ مێژووی دامەزراندنی پارتی سیاسیی بکەین ل□ □□ژهەلاتی ناوەڕاستدا و بە تایبەتی تر باشوری کوردستان، ئەوا دەگەینە ئەوڕاستیە حاشاهەڵنەگرەی کە ڕەمزەکانی پارتە سیاسییەکان هەمیشە بۆ ژیانی سیاسیی خۆیان کۆنگرەی پارتەکانیان لە بەرواری خویدا بە مۆتەکە دەزانن. ئەگەر ڕێکەوتنێکی ژێربەژێر نەکات بۆ درێژکردنەوەی تەمەنی سەرکردایەتی خۆیان.

هەر بۆیە هێندە فاکتەرە ناوخۆیەکان ڕێگر بووە نیو هێندە فاکتەرە د□رکیەکان کاریگەریان نەبووە بە سەر دواخستنی کۆنگرەی پارتەکان لە بەرواری خۆیدا چونکە ئەم فاکتەرە ناوخۆیانە بەر ئەنجامی کارو پیلان لە دوای پیلانی سەرکردایەتی پارتەکان خۆیانە لە پێناو نەبەستنی کۆنگرە لە کاتی خۆیدا بە بێگوێدانە خواستەکانی ئەندامان و لایەنگرانی پارتەکەیان کە لە خوارەوەی هەرەمەکەوە هەنگاو دەنێن

بەو ئامانجەی ڕۆژێک دابێت ئەمانیش بگەن...... نەک بەلوتکەی هەڕەمەک□ ب□کو بگرە نزیکی لوتکەی هەڕەمەکە چونکە لوتکەی هەڕەمەکە لە نێو پارتی سیاسی کوردیدا تەنها لە ناوەکەیدا روویەکی دیمکراسی بە گوێ ئێمەو ماناندا دەدەن، دەنا لە ناوەڕۆکدا جگە لە پارتێکی پاشایەتی هیچی دیکە لە هەگبەکەیدا نیە! هەروەک ئەوە دەبینین ئێستا نەک سەرۆکی پارتەکان بگرە ئەندامانی مکتب سیاسیی و سەرکردایەتیەکانیش هەمان ڕێچکەی سەرۆکی پارتەکانیان دەگرنەبەر بۆ پلە باڵاکردنی کور و کورەزاکانی خۆیان بە بێ ئەوەی هیچ پلەبەندیەکی پارتایەتی بە شایستە بوونی خۆیان بڕیبێت و وە بگرە بە کونفە یەکونێک دەبن بە ئەندامی سەرکردایەتی و سیاسیی پارتەکانیان بەبێ گەڕانەوە بۆ دەنگی لایەنگرانی خۆیان.
هەر بۆیە دەبینین لە ڕۆژگاری ئەمڕۆماندا کۆنگرەی پارتەکان لە باشوری کوردستان نە بۆتە زەروورەتێک بۆ دووبارە بوژانەوەی پارتی کوردی، تا دەلاقایەکیش بێت بۆ پێداچونەوە بەو بڕیارو هەڵوێستانەی کە لە چوار ساڵی ڕابردوودا دەرئەنجامی کارەکانی بووە هەر بۆیە بە ڕوونی دەرئەنجامی نەبەستنی کۆنگرە لە کات و ساتی خۆیدا بە لاشەی شقار شەقاری پارتی کوردیەوە بە ئاشکرا دەبینین، چونکە کۆنگرە بۆ هەر دەستە و دامەزراوەیەک ئەگەر هاتوو بە شێوە ئەکادیمیەکەی ببەسترێت نەک رێکەوتنی ژێر بەژێرو پشک پشکێنەو تەوافقی پێشوەختە بۆ بکرێت کۆنگرە لە مەهامە ڕاستەقینەکەی دابماڵرێت ببێت بە کۆنگرەی چەپڵە ڕێزان.

ئەوا خۆی لە خۆیدا دەبێتە دادگایەک بۆ لێپرسینەوە لە بەرامبەر ئەرک و مافەکانی تاک بە تاکی ئەندامانی پارتەکان لە سایەی شایستە بوونیانەوە دەتوانن هەنگاو بەرەو پێشتر هەڵبهێنن ئەمەش دەبێتە هۆکارێک تا تاکەکانی پارتی کوردی لە لوتکەی تا بنکی ه□□□م□کە خۆیان بە بەرپرسیار بزانن بە رامبەر دەرئەنجامی ئەو کارانەی کە لە ماوەی چوار ساڵی کارکردنیان لە هەر پلەیەکی پارتەکەیان ئەنجامی دەدەن، کەواتە ئەگەر ئەمە رووی بدایە لە نێو ژیانی پارتە سیاسیەکانماندا ئەوە هۆکارێک دەبوو بۆ دانانی کەسی شیاو لە شوێنی شیاو.وە پارتی کوردیش دە بووە ئامرازێک بۆ گەیاندنی پەیامی نەتەوەیەک نەک بەچەشنی ئێستا کە پارتی کوردی هۆکارێکە بۆ بارگرانیەکی زیاتر بە سەر دۆسی ڕەوای نەتەوەیەکەوە وە بگرە لە زۆربەی کاتەکاندا بووە بە ئامرازێک بۆ خۆ دەوڵەمەند کردنی ئەندامانی لوتکەی هەڕەمەکە.

شاخەوان سەنگاوی
Shaxewan.saed@gmail.com

وانەی ماسییەکان ... عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی

چیرۆک بۆ منداڵان

زۆر حەزم دەکرد کە ماسییەکانی ناو ڕوبارەکە ببینم ،چەند جارێکیش لای باوکم باسم کردبوو.ڕۆژێک وتی ئازاد گیان خۆت ئامادە بکە ئەم دوانیوەڕۆیە دەچینە دەرەوەی شار و لای ڕوبارەکە پشوویەک دەدەین تا بە ئارەزووی خۆت ماسییەکانی ناو ڕوبارەکە ببینیت .ئای چەندە دڵخۆشی کردم ،بۆیە خێرا باوەشم بەباوکمدا کرد و تێر ماچ کرد و خۆیشم گەیاندە دایکم و خوشک و برا بچوکەکەم و ئەوانیشم ماچ کرد .ئیتر کەوتمە خۆ ئامادەکردن و دایکیشم هەندێک خواردن و میوە و پێداویستی ئامادەکرد.هەر چاوەڕوان بووم کە باوکم بڵێ ئامادەن.

هەندەم زانی بانگی کردم و وتی ئازاد گیان وەرە با کەلوپەلەکان بخەینە ناو ئۆتۆمبێلەکەوە ،هەرچییەکەم توانی یارمەتیم دا .هەموومان سواری ئۆتۆمبێلەکە بووین و کەوتینەڕێ، بەخۆشییەوە بەملاولای ڕێگەکەدا دەمڕوانی تا ڕوبارەکە دەرکەوت.پاش کەمێکی تر گەیشتن لە شوێنێکی گونجاودا وەستاین و دابەزین ،کەلوپەلەکانمان داگرت،لەگەڵ باوکم چووین بۆ لای ڕوبارەکە،چەندە خۆشبوو بەلامەوە ماسییەکانم بینی لەناو ئاوەکەدا دەهاتن و دەچوون ..منیش جارجار پارچە نانێکم بۆ هەڵدەدان و بەکۆمەڵ دەهاتن بۆی و دەیان برد.لەلای ڕوبارەکە پیاوێک بە قولاپ خەریکی ماسی گرتن بوو ، هەر ماسییەکی دەردەهێنا بە زیندوویی هەڵی دەدایە ناو تەشتەکەوە ،پاش ماوەیەک هەڵبەز و دابەز کردن جووڵەی لێدەبڕا.ئەوە زیاتر سەرنجی ڕاکێشام و وتم بابە گیان ئەو ماسیانە بۆچی پاش ماوەیەک لەجووڵە دەکەون و لە دەرەوەی ئاوەکە یاری و هەڵبەز و دابەز ناکەن؟ باوکیشم بەپێکەنینەوە وتی ڕۆڵەکەم ماسییەکان بە ئۆکسجینی تواوەی ناو ئاو دەژین و لە دەرەوەش ئەوە نییە بۆیە وا لە جووڵە دەکەون .منیش وتم ئەی بۆچی ناڵێی کە لە نیشتمانەکەیان دوور دەخرێنەوە وایان بەسەر دێت و بێ جووڵە دەبن.

باوکیشم بە بزەیەکی شیرینەوە وتی ڕاستە ناو ئاوەکە نیشتمانی

ماسییەکانە و ناتوانن بۆ ئەو بژین ، بۆیە زۆریان خۆش دەوێت ،ئاها تەماشایان بکە چۆن یاریی و سەما دەکەن و بەخۆشییەوە دێن و دەچن.کەواتە ئێمەش پێویستە ئەو خۆشەویستییەمان بۆ نیشتمانەکەمان هەبێت و پارێزگاری لێبکەین و هەوڵی سەرکەوتن و پێشکەوتنی بدەین، بەدەم قسەکردنەوە بوون ئازاد ماسییەکانی ناو سەتڵەکەی خستەوە نێو ڕوبارەکە،دووبارە ماسییەکان کەوتنەوە جوڵە......

٦/٢/٢٠١٨.

ئەڵتەرناتیڤی حزبە داهۆڵ و دابەستەکانی کوردستان ... عیماد عەلی

ئەوەی یەکلا بۆتەوە کە بەناو ئەم حزبانەی کوردستان هیچ خەسڵەتێکی حزبایەتی راستەقینەیان تێدا نەماوە و هەر هەموویان وەکو کۆمپانیای گەورە و بچوکیان لێهاتووە و، بە بێ جیاوازی تادێت خەڵك زیاتر توشی دەردەسەری و نەهامەتی دەکەن. بۆیە حەقی خۆیەتی خەڵکانی پاك و دیاری دەگمەنی پەردەپێشکراوی ئەم کوردستانە بیر لە ئەڵتەرناتیڤی ئەو حزب و ەزعە سیاسیە لە جدی بکەنەوە و ستراتیجیەتی گۆڕینی ریشەیی راستەقینەی هەمەچەشنی لەسەرخۆ و تێکمە و توندو تۆڵی ئەو وەزعە بە زەمینەخۆش کردن بۆ راماڵێنی ئەم حزبانە بە پلانی دروست و بەشێوەیەکی ئاشتی بکرێتەوە و، بە بونی زیاتر لە نیوەی رێژەی ژمارەی خەڵکی نارازی ئەم ئەرکە مەیسەر دەکات ئەگەر خەلکی دڵسۆزی کوردستان و دڵخە گشتی و بیرکەرەوە لە بەرژەوەندیە باڵاکەی قۆڵی لێهەڵماڵن و دەستپێکی کارە سەخت و قورسەکە بگرنە ئەستۆ، ئەمەش چۆن دەبێت؟

بێگومان بە پلانێکی زانستیانەی ورد و خوێندنەوەی بارودۆخی کوردستان ئەو پێداویستیە زەروریانەی دەسپێکردنی کاری تایبەتی دوورەمەودای باشی دەوێت بۆ گەیشتن بەو ئامانجە، هەرچەند ئاسان نابێت بەڵام مەحاڵ نیە. بۆیە دەکرێت بە چەند هەنگاوێکی زۆر گونجاو لەگەڵ واقعی کوردستان و خوێندنەوەی هەمەلایەنی سیاسی و

کۆمەڵایەتی و ئابووری و دەروونی خەڵك هەنگاو بەهەنگاو بەرەوپێشەوە برێت. ئەمەش هەر چۆن دەبێت؟
تەنها بەدانیشتن و کۆکردنەوەی ئەو خەڵکانە سیاسی بن یان کۆمەڵایەتی یان ئەکادیمی کە تائێستا متمانەیان لە لایەن خەڵکەوە لە دەستنەداوە و خاوەنی مێژووی بێگەردی خۆیانن و هەمووان شایەتیان بۆ دەدەن، ئەمەش بە شێوەیەکی ئاسایی دوور لە کاری حزبی و تەنها بە چاوپێکەوتن و کۆبونەوە و گردبونەوەی نا رەسمی دوور لە کار و ئەتەکێتی حزبی، یەکەمین هەنگاوی بیرکردنەوە و نەخشەدانان و پلانی دوورمەودا بێت بۆ هەوڵی راماڵینی ئەم دابەستە و داهۆلانەی کوردستان لە کاتی تایبەتی خۆیدا و ئەمەش بە چەند مەرجێك کە کاری دوورمەودای پیرۆزی ئەوخەڵکە دەبێت کە لەخۆبوردوانە بۆ هیچ بەرژەوەندیەکی شەخسی جێبەجێی دەکات، ئەوەش بریتیە لە:

- هەر لەسەرەتاوە پەیمان و بەڵێندان بەوەی کە ئامانجی ئەو خەڵکە دروستکردنی هیچ حزب و رێکخراو و بزوتنەوەیەکی سیاسی نەبێت و بۆ مەبەستێکی دیاریکراوی تایبەت کاربکەن کە بە پێشتیوانی خەڵك کاروانەکە راستەرێ بکەن، ئەمەش بە چەندین رێگەی شیاوی مەدەنیانەی ئاشتیانە و بە رێگەیەکی دیموکراسی و بەبەخۆواگری ئەو رێژە زۆرە خەڵکە نارازیەی کوردستان و توانای لەخۆگرتنیان بەدوور لەخەڵکی ئەمم حزبە داهۆڵ و دابەستانەی دەسەڵات و پەروەردەکراوی دەوروبەری دەستی ئەمانە.
- کاری سەرەکی ئەم خەڵکە دەگمەنە تەنها لەسەر دروستکردنی لیستی هەڵبژاردن بێت بە بێ باکگراوندی فکری ئایدیۆلۆجی فەلسەفی و دوور لە هەر هەوڵێك بۆ دروستکردنی هەربازنەیەکی رێکخراوی سیاسی کە خەڵك تیر بووە لەوانەی رۆژانە وەکو داهۆڵ خەڵك دەتۆقێنن و وەکو دابەستە خێرو بێری ئەم وڵاتە لووشدەدەن.
- بۆ ئەوەی خەڵك متمانەی پێبکات و گومان نەکات کە ئەم خەڵکەش لەوانەی ئەم حزبانە زیاتر و باشتر نین، دەبێت پێشوەخت پەیمانی ئەوە بدرێت و کاری راستەقینە و بە بەلگەوە بۆ ئەوە بکرێت کە سەرپەرشتیکارانی ئەم کارە واتە هەوڵی سەرکەوتنی لیستی هەڵبژاردن خۆیان بۆ هیچ پلەو پایە و پۆستی حکومی و پەرلەمان و هیچ شوێنێك کاندید ناکەن و بە کردەوە جێبەجێی بکەن و بەخۆیان حزب و رێکخراو دروست ناکەن کە پلەیان تێدا هەبێت.
- هەر لە ئێستاوە پەیمان بە خەڵك بدەن کە توانا و پێکهاتە و

قەوارەیەکی لیستی هەڵبژاردن هەرچەند بێت بەشداری حکومەت و دەسەڵات لەگەڵ ئەم حزبانەی کوردستان ناکەن تا دەبنە زۆرینە و خۆیان ئەرکی گۆڕانکاری گەورە جێبەجێ دەکەن هەرچەند کاتەکەی دووریش بێت و بارودۆخەکەش بۆ ئەوە دەروات کە هێزو توانای عەسکەری لەدەست دەداترۆڵیێکی ئەوتۆی نامێنێت لە یەکلاییکردنەوەی گرفتی سیاسی و لە بەڕێوەبردن و راییکردنی کاروباری سیاسی وڵات لەچەند ساڵی داهاتوودا، بۆیە ئومێدی سەرکەوتن لە کاتی زۆرینەبوون فەراهەم دەبێت. ئەگەر لە چەند خولێکیشدا سەرکەوتو نەبن هەر بەخۆیان هەڵدەوەشێنەوە و نابن بەحزب لەبەر ئەوەی هیچ ڕێکخراوێك و حزبێکیان لەم کاتانەدا دروستنەکردووە.

- بۆ دیاریکردنی خەڵکی شیاو بۆ لیستی هەڵبژاردن، دەبێت لێژنەیەکی پسپۆری ئەکادیمییان هەبێت و خۆیانیش راوبۆچونی دیاریکراوی خۆیان و هەڵوێست لەمەر ژیان و مێژوو و توانا و لێهاتوویی هەر کەسێکەوە هەبێت کە لە ریزی لیستی هەڵبژاردن دادەنرێت و بەزەڕەیەك بۆنی مەحسوبیەت و مەنسوبیەتی تێدا نەبێت و دووربین بێت لە دانانی خەڵکی شیاوو بەتوانا هەر لە مەندەلیەوە تاوەکو زاخۆ .

ئەم ئامانج و کارە قورسانەش بە پلانی ستراتیجی خەڵکە دڵسۆز و بەتوانەکە دێتەدی و کارێکی قورسی تاقەتپروکێنی دوورمەودایە و هەموو کەس ناتوانێت خۆی لەقەرەی بدات ئەگەر ئیرادە نەبێت و بیری تەنها لە بەرژەوەندیە تەسکەکەی خۆی بێت، بەتایبەتی ئەوانەی پەروەردەی دەستی حزبە داهۆڵ و دابەستەکانی دەسەڵاتی کوردستانن و هەمیشە و بە تەنها بەرژەوەندی کەسی خۆیان لەبەرچاوە و بەس.

لەم قۆناغەدا کوردستان پێویستی بەو خەڵکە دەست و داوێن پاکە بێگەردە نەزیە و زاهیدانەیە کە لاتەریك کراون و" ئێستاش کوردستان بەخەڵکێك بەڕێوەدەبرێت کە تاکە سیفەتێکی شیاوی تیدانیە و تەنها مامەڵە و هەڵسوکەوتی ئەوانە لەسەر بنەمای قازانج و زەرەر و بەهەمان کاری تایبەتی کۆمپانیاکان بەڕێوەدەچێت.

بۆیە ئەڵتەرناتیڤی ئەم حزبانە هیچ کەسێك نیە کە لە ڕێگەی حزب و ڕێکخراو و بزوتنەوەیەکی ترەوە هەوڵبدات جێگەیان بگرێتەوە، بەڵام کەسی شیوای ئەڵتەرناتیڤی زۆر لە کوردستان بوونیان هەیە کە ناتوانن جێگەیان بگرنەوە، بۆیە لیستی ئەڵتەرناتیڤ بەدەر لە کاری حزبایەتی و ڕێکخستنی حزبی و ئایدیۆلۆجی تاکە ڕێگەیەکە کە ئەگەری ئەوەی هەیە خەڵك

متمانەی پێبکات و بتوانێت سەرکەوتو بێت لەگۆڕانکاری سیاسی و یاسایی و ئابووری و رۆشنبیری و تەنانەت کۆمەڵایەتیش لەکوردستاندا.